

WIADOMOŚCI TARNOWSKIE



Ilustrowany tygodnik polityczny, gospodarczy, społeczny i informacyjny.

Rok XX.

Tarnów, wrzesień 2024

Nr. 82

JUBILEUSZ 100-LECIA PTT - PTK - PTTK Oddział „Ziemi Tarnowskiej” w Tarnowie



Rok 2024 dla Oddziału PTTK „Ziemi Tarnowskiej” ma charakter jubileuszowy – to czas obchodów **100-lecia zorganizowanej turystyki w Tarnowie.**

Celem świętowania jest przybliżenie początków, pokazanie

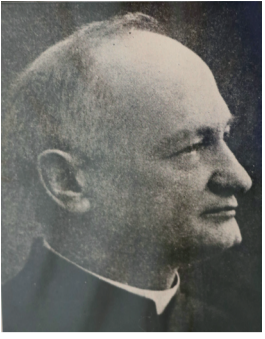
tworzenia oraz rozwoju

turystyki i krajoznawstwa w ramach Polskiego Towarzystwa Tatrzńskiego, Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Warto przypomnieć, że PTTK jest spadkobiercą i kontynuatorem doświadczeń tych dwóch pierwszych organizacji. Należy także zwrócić uwagę na ogrom pracy Działaczy oraz na ich osiągnięcia. Rok 2024 jest również jubileuszowy dla Koła Przewodników „Leliwa”, które świętuje swoje 70-lecie.

W tym świętowaniu ważne jest zarówno pokazanie, jak i upamiętnienie bogatego wkładu środowiska tarnowskiego w rozwój turystyki lokalnej, ogólnopolskiej, zagranicznej oraz zaakcentowanie dnia dzisiejszego.

PTTK zabiera nas w niezwykle świąt piękna przyrody, daje możliwość poznania historii, kultury i budowania na różny sposób więzi społecznych. Cieszymy się bardzo tym Jubileuszem! Z wielką nadzieją i radością wierzymy, że dzięki wspaniałym Działaczom i Sympatykom naszego Oddziału możemy wejść w kolejne stulecie zorganizowanej turystyki i odpowiedzieć na nowe wyzwania.

*Barbara Jarocka
Prezes Zarządu Oddziału PTTK
Ziemi Tarnowskiej*



Trochę historii... nim zrobimy nasz pierwszy krok, by wyruszyć na trasę z prekursorem turystyki tarnowskiej Walentym Gadowskim, pierwszym prezesem Tarnowskiego Oddziału Towarzystwa Tatrzańskiego

Polskie Towarzystwo Tatrzańskie

W 1873 r. w Krakowie powstało **Towarzystwo Tatrzańskie** – organizacja turystyczna propagująca idee turystyki górskiej w obrębie Karpat. TT starało się ułatwić do nich dostęp oraz sam pobyt poprzez budowanie schronisk i schronów. Naprawiało drogi, wytyczało i znakowało szlaki turystyczne. Zwracano szczególnie uwagę na ochronę górskiej flory i fauny. Ten proces przyspieszył jeszcze po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. Po zmianie nazwy na **Polskie Towarzystwo Tatrzańskie** stało się **pierwszą polską organizacją turystyczną**.



W Tarnowie już od 1874 r. istniała delegatura władz TT, która skupiała miłośników gór. Byli wśród nich nauczyciele szkół średnich, księża, urzędnicy państwowi, lekarze oraz właściciele majątków ziemskich, którzy zajmowali się sprawami administracyjnymi, a przede wszystkim organizacją wycieczek popularyzujących ziemię ojczystą, piękno przyrody i jej walory turystyczne. Wśród nich wyróżniał się ks. Walenty Gadowski – twórca tatrzańskiej Orlej Perci. To z jego inicjatywy **8 maja 1924 r.** powstał **Oddział Tarnowski Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego**.

Działalność Oddziału PTT od powstania do wybuchu II wojny światowej była imponująca dzięki społecznej pracy i zaangażowaniu wielu osób oraz kilku kolejnych prezesów, którzy tą aktywnością kierowali. Oddział PTT prężnie pracował, organizując wycieczki, odczyty, prelekcje i działając w terenie. Prowadzono intensywne prace znakarskie na terenie Spisza, Podtatrza, w Gorcach i Pieninach – tu oznakowano słynną Sokolą Perć. Wydano serię widokówek z zabytkami Tarnowa i mapy. Członkowie Sekcji Narciarskiej brali udział w zawodach, organizowanych przez Polski Związek Narciarski. Sekcja Ochrony Przyrody zabiegała o utworzenie rezerwatu przyrody na skałkach w Ciężkowicach. Starano się o utworzenie bazy noclegowej dla turystów, popierano budowę schronisk (np. na Przehybie), zorganizowano stacje turystyczne na Lubaniu, w Czorsztynie i na Lubince. W 1938 r. Oddział PTT w Tarnowie liczył 225 członków i dwa koła: w Rzeszowie (1933 r. – 32 osoby), w Bochni (1938 r. – 25 osób).

Polskie Towarzystwo Krajoznawcze



Staraniem Aleksandra Janowskiego i innych krajoznawców na terenach zaboru rosyjskiego, 27 października 1906 r., powstało w Warszawie **Polskie Towarzystwo Krajoznawcze**. Przymiotnik „polskie” występował od po-

czątku w nazwie Towarzystwa, podkreślając jego ogólnonarodowy charakter. Symbolem Towarzystwa była odznaka z herbami Warszawy, Krakowa i Poznania (jako stolic trzech zaborów) spiętymi obręczą, w której centrum został umieszczony zarys ruin zamku w Ogrodzieńcu.

Celem Towarzystwa było:

- budzenie zamiłowania do poznawania i badania Polski oraz jej kultury
- ułatwianie zwiedzania kraju swoim i obcym, popierając rozwój turystyki
- gromadzenie i wydawanie materiałów dotyczących krajoznawstwa ziem polskich i krajów sąsiednich, historycznie z nimi związanych
- propagowanie ochrony zabytków przyrody i kultury ziem polskich.

W Tarnowie **Oddział PTK** powstał **10 czerwca 1931 r.** Funkcję prezesa objął dr Zdzisław Simche, autor geograficznej monografii Tarnowa z 1930 r. Nie zachowała się dokumentacja o działalności tego Oddziału, wiadomo, że w 1938 r. liczył 38 członków należących równocześnie do PTT. Z kronik szkolnych wiemy, że działały w nich Koła Krajoznawcze Młodzieży Szkolnej. Opiekunami byli pasjonaci, krajoznawcy – nauczyciele, członkowie PTT i PTK, którzy wspólnie organizowali wycieczki.

W latach wojny turyści zaprawieni w trudach wędrowania, znający teren, stanęli w szeregach ruchu oporu i zasilili oddziały partyzanckie. Po wojnie turystyka i krajoznawstwo organizowały się z trudem. W 1948 r. powstały dwa koła podległe Oddziałom krakowskim: PTT z prezesem Adamem Gabańskim, a z inicjatywy Czesława Lipińskiego – PTK.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze



17 grudnia 1950 r. na Zjeździe Połączeniowym Polskie Towarzystwo Krajoznawcze i Polskie Towarzystwo Tatrzańskie utworzyły **Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze**, które jest spadkobiercą tradycji i dorobku ideowego, a także następcą prawnym majątku tych Towarzystw.

24 kwietnia 1951 r. powstał **Oddział PTTK „Ziemi Tarnowskiej”** (pełna nazwa w 1956 r.).

Podczas pierwszego Zjazdu Oddziału omówiono działalność PTK i PTT do roku 1950 i zadania nowego Towarzystwa: szkolenie przewodników turystycznych, zakładanie kół w terenie, organizowanie wycieczek, odczytów oraz opracowanie przewodnika po Tarnowie i Ziemi Tarnowskiej. Turyści rozpoczęli działalność w nowej, powojennej rzeczywistości.

Dwa pierwsze koła to: założone przez Józefa Małeckiego przy świetlicy „Caritas” oraz koło

przy Zakładach Azotowych. Utworzono sekcje: górską, pieszą, narciarską, kolarską i powołano Terenowy Referat Weryfikacji Górskiej Odznaki Turystycznej, a następnie zawiązywały się zgodnie potrzebami. Rozpoczęto wytyczanie szlaków turystycznych po Pogórze, zainicjowano pierwszy kurs przewodnicki. Powstawały koła PTTK przy zakładach przemysłowych i urzędach oraz koła szkolne. Towarzystwo stało się organizacją masową. Ludzie po okresie okupacji byli żądni przebywania w grupach, cieszenia się życiem. Pragnęli wspólnoty doznań w otoczeniu przyrody, poznawania kraju i jego niełatwej historii. Dzięki pasjonatom, którzy nie szczędzili czasu i sił, nic w zamian nie oczekując, pod kierownictwem kilku kolejnych prezesów Oddział rozwijał się dynamicznie.

Od 1960 r. siedzibą tarnowskiego PTTK jest zabytkowa kamieniczka zwana „Domem Florenckim” przy ul. Żydowskiej 20. W nowym miejscu społecznie działało biuro Oddziału, Biuro Obsługi Ruchu Turystycznego, wypożyczalnia sprzętu turystycznego i biblioteka turystyczna. PTTK prowadziło też camping i Dom Wycieczkowy „Pod Murami”. Starano się o bazę noclegową dla turystów na Ziemi Tarnowskiej. Działały stacje turystyczne w Bukowcu, Ciężkowicach, Zakliczynie i w Jamnej. Działacze przyczynili się również do powstania bacówek na Brzance (1981) i w Jamnej (1985).

Na przestrzeni lat organizowano kursy znakarzy, wytyczano, znakowano nowe i systematycznie konserwowano istniejące szlaki górskie, nizinne, rowerowe i tematyczne. Opracowywano i publikowano przewodniki. Ze szczególną aktywnością Oddział zaangażował się w utworzenie na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego „Szlaku Frontu Wschodniego I Wojny Światowej”.

Działalność statutowa była prowadzona przez sekcje, komisje, kluby i koła. Podsumowując pracę Oddziału w 2013 r., prezes Andrzej Łabno wymienił ich 18. Niektóre funkcjonują do dzisiaj, inne zawiesiły działalność. Do wieloletnich należą: Koło Przewodników „Leliwa” oraz Komisje: Turystyki Górskiej, ds. Znakowania Szlaków Turystycznych, Krajoznawcza, Turystyki Pieszej, Młodzieżowa.

W pamięci nie tylko turystów pozostała dawna działalność Komisji: Turystyki Narciarskiej, Imprez na Orientację, Żeglarskiej oraz Klubów: Turystyki Rowerowej, Wysokogórskiego i Turystyki Jaskiniowej, Fotograficznego, Turystyki Kajakowej. Najbardziej odważni i żądni przygód odnajdywali się w Klubie Turystyki Podwodnej i „Traper” – szkoła przetrwania.

W latach 1975-1989 w budynku przy ul. Żydowskiej 20 miał siedzibę także Zarząd Wojewódzki PTTK w Tarnowie, któremu podlegały Oddziały: w Tarnowie, Dębicy, Bochni, Dąbro-

wie Tarnowskiej i Oddział PTTK przy Zakładach Azotowych (powstały w 1966 r.). Funkcję prezesa ZW pełnił Wojciech Krukiewicz, a następnie Zbigniew Tumiłowicz.

Rok 1989 to czas zmian w kraju: ustrojowych państwa i przejście na gospodarkę rynkową. Nastąpiła zasadnicza modyfikacja struktury Towarzystwa. Zmieniono statut i zlikwidowano Zarządy Wojewódzkie. Dalsze funkcjonowanie oddziałów zależało od zarejestrowania w sądzie i uzyskania osobowości prawnej. W 1991 r. wpisano Tarnowski Oddział PTTK do Rejestru Stowarzyszeń. Oddział zaprzestał działalności gospodarczej. Dom Wycieczkowy oraz część pomieszczeń „Domu Florenckiego” wydzierżawiono. Camping sprzedano. Lokale na I piętrze i piwnicę przystosowano do prowadzenia działalności statutowej.

Największa liczebność i różnorodność działań Oddziału „Ziemi Tarnowskiej” przypada w okresie od jego powstania do początków XXI wieku (np. 1988 r. liczba członków – 4855, liczba kół – 88, w tym 54 SKKT). W następnych latach przestały działać koła zakładowe, ulegała zmniejszeniu liczba kół szkolnych, chociaż młodzież nadal chętnie bierze udział w organizowanych imprezach.

Na przestrzeni kolejnych dziesięcioleci działalność Oddziału nie ograniczała się tylko do regionu. Organizowane były imprezy o zasięgu ogólnopolskim. W ostatnich latach w kalendarium wydarzeń znajdziemy:

- Ogólnopolski Zlot Przewodników Turystyki Górskiej – Jodłówka Tuchowska (1997), Wysocka (2006)
- Centralny Zlot Aktywu Krajoznawców – XXXI CZAK, Tarnów (2001)
- XXVII Ogólnopolski Rajd Górski Przewodników PTTK (2009)
- Centralny Zlot Laureatów XX edycji Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” (2013). Za swoją wieloletnią bogatą i różnorodną aktywność Oddział został uhonorowany m.in.:
 - Medalem „PRO MEMORIA”
 - Medalem za zasługi dla Miasta Tarnowa
 - Złotą Honorową Odznaką Zarządu Głównego PTTK
 - Wyróżnieniem w konkursie o Nagrodę Marszałka Województwa Małopolskiego „Kryształ Soli” dla najlepszych organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego
 - przyznaniem III miejsca w Ogólnopolskim Konkursie dla Oddziałów PTTK na najlepszą Ofertę Programową dla Niepełnosprawnych Turystów i Krajoznawców (2015) za współpracę z SKKT PTTK „Włóczykije” przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Tarnowie.

Najwybitniejszym Działaczom Oddziału:

1. Beata Dziduszko +
2. Władysław Fryszak +
3. Andrzej Łabno
4. Józef Malecki +
5. Stanisław Szuszkiewicz

Zarząd Główny przyznał tytuł Honorowego Członka PTTK.

Rok Jubileuszowy PTTK 2024

Jaki jest dzień dzisiejszy Oddziału PTTK „Ziemi Tarnowskiej”? Przyglądamy się zmianom, wsłuchujemy w potrzeby i oczekiwania społeczne, modyfikujemy aktywność.

W jubileuszowym roku funkcjonują Komisje: Turystyki Górskiej, Krajoznawcza i Turystyki Pieszej, Egzaminacyjna ds. Przewodników Turystyki Górskiej oraz Terenowy Referat Weryfikacyjny odznak turystyki kwalifikowanej i regionalnych. Liczba członków Oddziału – 502 osoby, liczba kół – 7: Koło nr 4 Przewodników „Leliwa”, Koło nr 11 „Grodzkie”, Koło nr 33 „Hulaj Dusza”, SKKT PTTK nr 18 „Compass” przy Szkole Podstawowej w Zakliczynie, SKKT PTTK nr 63 „Wehikuł” i Klub Turystyczny „Wehikuł Czasu” przy Zespole Szkół Technicznych w Tarnowie, Koło nr 23 „Włóczykije” przy SOSW w Tarnowie oraz SKKT PTTK nr 32 przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Rzuchowej.

Głównym zadaniem Oddziału PTTK pozostaje nadal upowszechnianie walorów Polski, a przede wszystkim walorów „Małej Ojczyzny”, czyli Tarnowa i Ziemi Tarnowskiej. Zależy nam szczególnie na działalności na rzecz młodego pokolenia, współpracy z rodzicami oraz współpracy środowiskowej. Wspólnie z Kołami i Komisjami oraz współpracującymi szkołami realizujemy wiele pomysłów. I tak w kręgu naszych propozycji są:

- organizacja imprez krajoznawczych i turystyki kwalifikowanej dla dorosłych, młodzieży i dzieci, w tym niepełnosprawnych (wycieczek, cyklicznych rajdów i zlotów, konkursów); kontynuujemy to, co ma już za sobą piękną kartę w historii; do najpopularniejszych i najstarszych należą:

imprezy

- * LXX Złaz Zimowy, Tarnów (161. rocznica powstania styczniowego)
- * XIX Małopolskie Rozpoczęcie Sezonu Turystyki Górskiej – Wiosna 2024, Bacówka PTTK nad Wierchomlą.
- * LXVIII Ogólnopolski Wiosenny Rajd Górski „Krościenko nad Dunajcem”
- * XV Złaz Powitanie Wiosny – Marzanna 2024, Ciężkowice
- * XVI Rajd Przedszkolaka po Tarnowie
- * XXIV Rajd Patriotyczno-Turystyczny po Tarnowie „Szlakami Żołnierzy Września 1939”
- * XXVI Rajd „Złotego Liścia”, Beskid Sądecki
- * XXXV Małopolski Złaz Patriotyczno-Turystyczny Szlakami Legionistów, Łowczówek
- * XXXVI Turystyczne Dni Skupienia – „Arka” Gródek n. Dunajcem

konkursy

- * Konkurs Fotograficzno-Krajoznawczy, Tarnów
- * XXXI Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę”(etap oddziałowy i wojewódzki)
- * „Udział Ludności Ziemi Tarnowskiej w Powstaniu Styczniowym”, Tarnów
- * „Powitanie Wiosny” i konkurs na najpiękniejszą Marzannę, Ciężkowice
- * Konkurs Poezji Górskiej „W górach jest wszystko co kocham”, Tarnów
- * XIX Konkurs Wiedzy Historycznej „Od Oleandrów do Łowczówka”, Tuchów
- * XXVII Konkurs Wieńców Nagrobnych „Żołnierska Pamięć”, Tarnów

- * XIX Konkurs Pieśni Patriotycznej „Legiony to żołnierska nuta”, Zakliczyn
- wytyczanie i konserwacja szlaków turystycznych
- szkolenie kadr dla potrzeb turystyki
- działalność wydawnicza służąca promocji Tarnowa i Ziemi Tarnowskiej
- popularyzacja odznak: krajoznawczych, turystyki kwalifikowanej i regionalnych
- współorganizacja centralnych imprez PTTK
- prezentowanie dorobku Oddziału m.in. poprzez prowadzenie Turystycznej Izby Pamięci.

W ramach Jubileuszu realizowane są specjalne imprezy:

- * wspólna wędrówka niebieskim szlakiem Tarnów – Wielki Rogacz
- * XII Szkolny Rajd Górski, Beskid Sądecki, Koło „Wehikuł”
- * wędrówki osób niepełnosprawnych, Koło „Włóczykije”

Podsumowując dzieje tarnowskiej turystyki, szacunkiem i uznaniem obejmujemy postacie kolejnych Prezesów Oddziałów. Na przestrzeni 100 lat tę zaszczytną funkcję pełnili:

Walenty Gadowski (1924-1928)

Wiktor Arvay (1928-1933)

Franciszek Pinda (1933-1939)

Czesław Lipiński (1948-1952)

Adam Pisz (1952-1953)

Józef Moszczyński (1953-1972)

Wojciech Krukiewicz (1972-1975)

Zdzisław Karpiński (1975-1981)

Stanisław Szuszkiewicz (1981-1989)

Andrzej Łabno (1989-2017)

Marzena Misaczek (2017-2021)

Barbara Jarocka (2021- nadal).

Koło Przewodników „Leliwa” w Tarnowie 1954–2024

W krótkim résumé wieku zorganizowanej działalności turystycznej w Tarnowie i na Ziemi Tarnowskiej trudno pomieścić wszystkie ważne wydarzenia i sprawy, ale należy choć w kilku zdaniach napisać o innym jubileacie: **Kole Przewodników „Leliwa”**, świętującym jubileusz 70-lecia.

Za prekursora tarnowskiego przewodnictwa uważany jest założyciel Oddziału PTT, ks. Walenty Gadowski, który już w latach 80. XIX wieku, jako wikary katedralny i profesor męskiego seminarium nauczycielskiego, organizował i prowadził wycieczki dla swoich uczniów. Przewodnicy stali się szczególnie potrzebni po II wojnie światowej. Intensywny rozwój ruchu turystycznego, zmiana form turystyki, położenie geograficzne Tarnowa, walory krajoznawcze regionu, zainteresowanie górami, wycieczki pracowników zakładów pracy i młodzieży szkolnej oraz rajdy górskie wymagały opieki i prowadzenia przez osoby znające teren, umięjące po nim prowadzić, a także posiadające wiedzę krajoznawczą i historyczną.

I tak tarnowski Oddział PTTK stał się jednym z głównych ośrodków nowo powstającego przewodnictwa beskidzkiego. „Już w 1950/1951 r. działacze turystyczni organizują autentyczną grupę przewodników z tymcza-



sowymi zaświadczeniami PTTK i prowadzą wycieczki oraz pomagają zakładom pracy w ich organizowaniu” – wspomina Tadeusz Wenda w pracy *Przewodnictwo na Ziemi Tarnowskiej*. Tę pierwszą grupę przewodników tworzyli: Zdzisław Karpiński, Józef Małecki, Józef Moszczyński, Tadeusz Pawłowski i Tadeusz Wenda. Rok później zorganizowany został pierwszy kurs przewodnicki. Wykładowcami byli tarnowscy działacze turystyki, a egzaminatorem Władysław Krygowski, wybitny znawca gór i autor przewodników turystycznych. Kurs ukończyło 18 osób. **10 stycznia 1954 r.** oficjalnie związane zostało w Tarnowie **Koło Przewodników po Beskidach i Ziemi Tarnowskiej**. Szczegółowe przepisy i zasady wprowadzane przez ZG PTTK, a następnie przez Główny Komitet Kultury Fizycznej na wiele lat określiły zadania oraz zasady funkcjonowania kół przewodnickich w Polsce.

Podstawowym zadaniem Koła było organizowanie obsługi wycieczek zleczanych przez oddziałowe Biuro Obsługi Ruchu Turystycznego. Po rozwiązaniu BORT (1990) przewodnicy prowadzą wycieczki na podstawie indywidualnych kontaktów z ich organizatorami. Wiele wycieczek prowadzonych jest społecznie – dla zakładów pracy, szkół, placówek oświatowych i organizacji społecznych. Okazją do nieodpłatnego oprowadzania po Tarnowie mieszkańców miasta, a w szczególności młodzieży szkolnej, była np. coroczna akcja „Non-stop po Tarnowie” organizowana 9 maja, Tydzień Turystyki Młodzieży (jesienny i wiosenny), a w ostatnich latach akcja „Przewodnicy dzieciom” w ramach corocznych obchodów Międzynarodowego Dnia Przewodnika Turystycznego.

Społeczna działalność przewodników to nie tylko aktywność na rzecz Koła. Cenne jest pełnienie różnych funkcji we władzach i komisjach macierzystego Oddziału PTTK, organizacja i prowadzenie imprez turystyki kwalifikowanej oraz szkolenie opiekunów Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystycznych. Ponadto opracowywanie materiałów szkoleniowych, opiniowanie treści map i wydawnictw krajoznawczo-turystycznych, co wykracza poza działalność związaną z prowadzeniem wycieczek.

Jednym z najważniejszych zadań Koła było przygotowywanie nowych kadr. W ciągu 70 lat zorganizowano 12 kursów dla kandydatów na przewodników miejskich, terenowych i górskich, które ukończyło łącznie ponad 200 osób. Przyjęcie do grona przewodnickiej braci nowych kolegów następuje w uroczystym momencie „pasowania na przewodnika”. Dalsze dokształcanie kadry przewodnickiej realizowane było i jest poprzez organizację wycieczek szkoleniowych na tereny uprawnień przewodnickich, a szkolenie teoretyczne podczas „czwartków przewodnickich”. Do tradycji należy też łączenie zdobywania nowych doświadczeń i wiedzy z funkcją kulturalno-towarzystwą poprzez: „Andrzejki przewodnickie”, „Sylwester u przewodników”, „Wieczory kolęd” czy „Spotkania przy wielkanocnym stole”. Szczególny charakter miały odbywające się przez kilkanaście lat od roku 1965 „Spotkania tatrzańskie”. W latach 90. XX wieku podtrzymywano tradycję kończenia sezonu turystycznego w schronisku na Polanie Chochołowskiej, połączone

z udziałem we Mszy św. na szczycie Grzesia. Od 1990 r. w dniu 11 listopada przewodnicka brać spotykała się w gościnnych progach schroniska na Przehybie.

Do tradycji należy uroczyste obchodzenie kolejnych jubileuszy powołania Koła. Chwile te sprzyjają wspomnieniom, podsumowaniom, także spotkaniom z władzami samorządowymi i organizacyjnymi oraz przewodnikami z różnych regionów Polski. Są okazją do nagrodzenia i odznaczenia osób najbardziej zaangażowanych. Z myślą o wyróżnieniu najaktywniejszych przewodników oraz sympatyków i współpracowników Koło ustanowiło tytuły: Zasłużony członek Koła Przewodników „Leliwa” oraz Honorowy członek Koła Przewodników „Leliwa”.

Obecnie tarnowskie Koło Przewodników zrzesza około 60 osób. Znaczną grupę stanowią seniorzy, którzy już zakończyli swoją aktywność przewodnicką.

Kim są przewodnicy spod znaku „Leliwy”? Byli i są osobami, które część swojego życia związały z turystyką i krajoznawstwem. W ciągu kolejnych lat do założycieli i pierwszych członków Koła systematycznie dołączali następni, znajdując tutaj możliwość realizacji własnych zainteresowań i potrzeb w zakresie poznania kraju ojczystego oraz możliwości pokazania jego piękna innym. Swą postawą wskazywali, w jaki sposób można oddawać część siebie drugiemu, a działając, zawsze mogli być pewni wsparcia i pomocy ze strony przyjaciół przewodników. W „Kodeksie przewodnickim” w 1959 r. Tadeusz Staich napisał: „Stawiamy przed sobą następujący ideał przewodnika: dobry fachowiec, umiętny nauczyciel, wychowawca i opiekun, taktowny, dobrze wychowany człowiek i miły towarzysz. Obowiązkiem każdego z nas jest stałe dążenie ku osiągnięciu tego ideału”. Nakreślony przed laty wzór osobowy przewodnika zawsze obowiązywał w Kole Przewodników „Leliwa”, którego członkowie starali się wypełniać swoją misję zgodnie ze słowami hymnu przewodnickiego:

*My przewodnicy Ojczyściej Ziemi
Zwiążmy razem jeden kraj.
W darze wszyscy jej ofiarujemy
Serca, myśli, dzieła rąk.*



Zdobytaj odznaki PTTK

W ruchu krajoznawczym ważną rolę odgrywa zbieractwo i kolekcjonerstwo. Wielu turystów krajoznawców gromadzi zdjęcia, mapy, przewodniki turystyczne, minerały itp. Zachętą do aktywnego uprawiania turystyki krajoznawczej może być także zdobywanie odznak ustanowionych przez PTTK. Wymogi regulaminów tych odznak stwarzają okazję do wszechstronnego poznawania kraju, pokonywania szlaków turystycznych, odwiedzania różnych obiektów i miejsc, poszerzania wiedzy, podnoszenia sprawności fizycznej. Mogą one być zdobywane podczas wycieczek, imprez tury-

styki kwalifikowanej, a także wyjazdów rodzinnych i indywidualnych. Posiadanie niektórych z nich umożliwia uzyskanie uprawnień kadrowych PTTK.

Odznaki PTTK dzielą się na odznaki turystyki kwalifikowanej i odznaki krajoznawcze. Do najbardziej popularnych odznak turystyki kwalifikowanej należą: **Górska Odznaka Turystyczna (GOT)**, **Odznaka Turystyki Pieszej (OTP)** i **Kolarska Odznaka Turystyczna (KOT)**. **Odznaka Krajoznawcza** posiada dwa rodzaje: **Regionalna Odznaka Krajoznawcza** i **Odznaka Krajoznawcza Polski**.

W różnych regionach kraju ustanowione zostały odznaki zachęcające do poznania najbliższego terenu. „Własne” odznaki posiada także tarnowski Oddział PTTK. Są to: odznaka **Turystyczna Rodzinka** dla turystów w dowolnym wieku, odznaki **Turystka Juniorka** i **Turysta Junior** dla tych, którzy nie ukończyli 12. r.ż. i odznaka **Miłośnik Ziemi Tarnowskiej** dla młodzieży powyżej 18. r.ż. oraz dorosłych. W 2011 r., który obchodzony był przez PTTK jako „Rok turystyki rodzinnej”, tarnowska Turystyczna Rodzinka uzyskała status odznaki ogólnopolskiej.



Miłośnicy historii Polski wędrujący szlakami do miejsc pamięci o walkach narodowowyzwoleńczych i uświęconych krwią zamęczonych Polaków zdobywać mogą odznaki: **Szlakami Walk o Niepodległość** – każdy, kto ukończył 12 lat; **Szlakami Cmentarzy Wojskowych I Wojny Światowej** – dla miłośników wycieczek powyżej 12. r.ż.; **Szlakami Miejsc Pamięci Narodowej po Ziemi Tarnowskiej** – ubiegać się może każdy po ukończeniu 8. r.ż.; **Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej w Małopolsce** – dla dzieci powyżej 10. r.ż.; **Szlak Sanktuariów Diecezji Tarnowskiej** – odznakę mogą zdobywać osoby, które ukończyły 7 lat.

Na koniec tego krótkiego przeglądu wieku działalności organizacji turystycznych zapraszamy na wspólne świętowanie nie tylko pasjonatów turystyki, ale także tych, którzy jeszcze jej nie spróbowali – może i oni połączą bakcyła poznawania kraju podczas wędrówek po nim... I oby stało się tak, jak powiedział Michael Palin: „Kiedy złapiesz bakcyła podróżowania, nie ma na to żadnego lekarstwa, wiesz, że będziesz szczęśliwie chory do końca życia”...